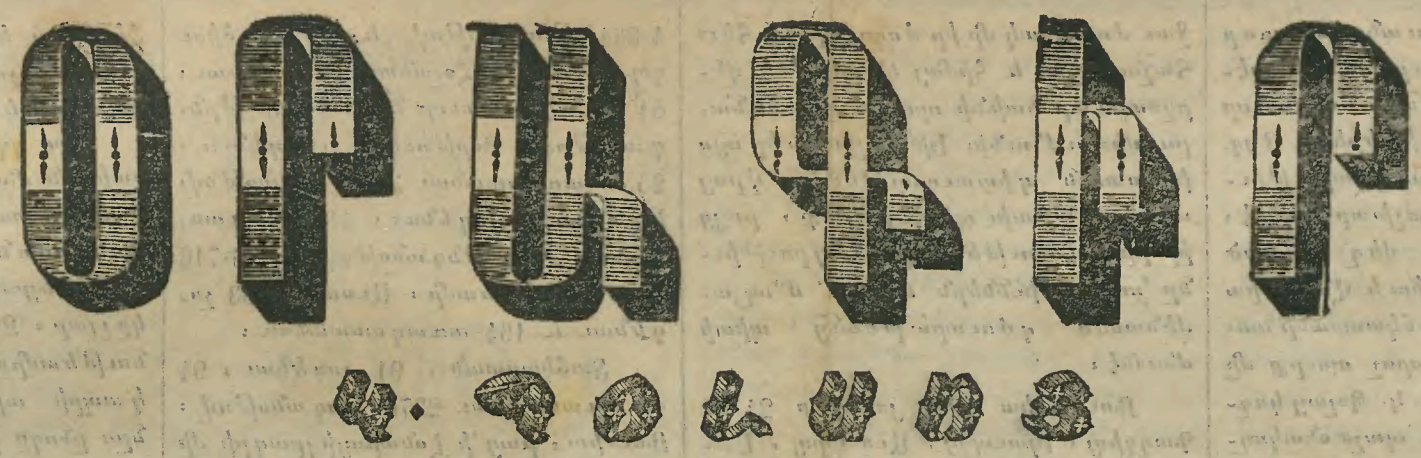

Օրագիրին ահա՛նք վերջ
մէջի բէշին օրագրագ 200
դրո՛ւ օրագրագ 140 ար բարեհա
թըւագրագ արդ :

Թարգմարտան միւշթէ
րի եղբայրագ իսթէնէն
էր : ահա՛նք վերջին ի
թի Օրագիրը լրացաւ բէ
թիւնէն միւշթէն : վէեա
թառ արդարաւոր ա
տառ Կէթթէն միւշթէ
էր :

Իրաւաբուն որդիսը ին
տէրն իշին 2 դրո՛ւ իշին
ճի ահա՛նք իշին 1 դրո՛ւ վէ
գիւտառէն իշին օրագրագ
լրացաւ արդարաւոր օրագրագ
նազ արդ :

Մէթթուգ վէ սարթէ
ճիւղանքար եղբայրագ
տա Երաւաթեան իսթը
նէն իշին զաթթեան
նիւմէր 4 Օրագրագ Թառ
արդարաւոր իշին միւշթէ
էր :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՂԵՅԻՆ ԵՐ ԵՌԵՒՏԲԱԿԱՆ

ԵՐԵՒԱՆԻ ՏԱՐԻ 1788 ՄԵՃԻՐ 9 ՇԱՐԱԹ 17 ԱՊՐԻԼ 1871 ԱՆԱԹԱՆԻՍ 29 ԱՊՐԻԼ ԹԻԻ 426

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 17 ԱՊՐԻԼ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ
ԹԻ ԻՆՉ ԲՍԵԼ Է
ՀԱՍԱՐԱԿԱՅԵՄԱՆՈՒԹԻՒՆ

Շատերն այժմեան կառավարու
թիւնն առժամանակեայ կը նկատեն .
իւր թուի ինձ թէ մեր ձեռքն է զայն
յարատեւ ընել . ասոր համար քիչ մը
ողջմտութիւն և անկեղծութիւն պէտք
է :

«Հասարակապետութիւնը» կ'ըս
ուէր առաջ , «Հասարակապետակա
նաց ձեռք միայն կրնայ հիմնուիլ .
հարկ է որ հասարակապետականաց
գործն ըլլայ» : Այս խօսքին ստու
թիւնն հիմա յայտնի է . այսպիսի խնդ
րասիրութիւն մը հասարակապետու
թիւնը գերեզման իշեցնելու ամենէն
ապագայ միջոցն էր :

Է՛հ , յուսիսի միապետութեան կամ
կայսրութեան ծառայող մարդ մը չէ՞ք
ուզեր . . . Իսկ այդ մարդը «Գաղ
ղիացի» է . նա իւր երկրին ծառայու
թիւն ըրած է , և ոչ թէ այս կամ
այն իշխանին :

Հասարակապետութիւնը պէտք է
բոլոր աշխարհէս կառավարութիւնն
ըլլալ . իւրաքանչիւր Գաղղիացի պէտք
է որ անոր հաստատութեան օգնէ .
իւրաքանչիւր քը կը պարտի հասարա
կաց շնորհաբան համար վէճ մը բե
թել , և Հասարակապետութիւնն այս
պէս ամենուն գործն ըլլալով մարմն
ջնական պիտի ըլլայ : Հասարակա
պետութեան մէջ կուսակցութիւններ
չեն ըլլար , այլ քաղաքացիներ :

Չմեղ պատակաւ թշնամութիւն
ներն , հակառակորդութիւններն իւր
եւ առարկութիւն իմ դէմն թող չը
հանեն . ճիշդ այդ անհամաձայնու
թիւնն է որ հասարակապետութեան
յայտնութիւնը կ'ապահովէ : Պրպոն
եան երեք օգնութիւն չը պիտի մա
տուցանէ Օսթմանի տոհմէն եղած կա
ռավարութեան մը . և փոխարքա
թառ : Խօսք եղաւ թէ երկու տոհմերն
իրարու հետ պիտի միանան եղբ . այդ
միութիւնը չը կրնար ըլլալ , և թէ որ
ալ ըլլայ , անկեղծ չը կրնար ըլլալ :

Աստուածային իրաւունքն բոլորեալ
թաղաւորութիւնն և ընտրողական
միապետութիւնը չեն կրնար իրարու
հետ համաձայնութիւն ունենալ . եր
կու սկզբունքներն իրարու խնամե
հակ են : Ինչ կ'ըսեմ , իրարու ժխտու
մին են : Առաջինն աղգային վեհա
պետութիւնն առաջութիւն կը կոչու
նէր . Երկրորդն ընտրութեան
ծնունդն է և իրեն հիմն է ընդհանուր
քուէարկութիւնը : Մէկուն յաղթա
նակին հետեւութիւնը պիտի ըլլայ ի
հարկէ միւսին ժխտումը :

Պոնապարթեանց վրայ խօսք չեմ
ընել , անոնք կուսակցութիւն մը չեն

Ընդհակառակն հասարակապետու
թիւնը չեղօք կառավարութիւն մ'է ,
ուր բոլոր կուսակցութիւնները կրնան
ի միասին գտնուիլ , ուր ամեն հանճար
ամեն բարձր միտք իրեն յարմար ե
կած ճանքան կը գտնէ , ուր ամենքն
ալ թէ ժողովրդեան զաւակներն և
թէ ազնուական քաջաց որդիքն ար
դարութեան շաղկին մէջ կը քաշին ի
րարու քով ընդ պաշտպանութեամբ օ
րինացի Ամենքն ալ Հասարակապետու
թեան քաջապան պիտի ըլլան , և թէ
Հասարակապետութիւնն այն ըլլայ
ինչ որ կը պարտի ըլլալ , այսինքն
բարեկարգ և ազատական կառավա
րութիւն :

Իսկ եթէ ազատութիւն ըսելով
ապրաւանութիւն հասկնուի , եթէ
հայրենեաց բախտն սակաւաթիւ խն
դովարարներու ձեռք մնայ , եթէ
ամենէն խանդարիչ սկզբունքներն ըն
դունուին ու դուրսին , եթէ ազա
տութիւն իւրեն բարձր ի գլուխ ընծա
նայ փողոցներուն մէջ և ապագայն
դժնդակ անձկութեանց մէջ ձգէ , ո՛հ
այն ժամանակ հասարակապետութիւ
նը հասարակապետութիւն չէ , այլ
անիշխանութիւն և խառնաշփոթու
թիւն :

Այս է միայն պատճառ որ լոկ
«Հասարակապետութիւն» բառը մեր
գիւղերուն մէջ սոսկում կ'աղղէ :

Մեր գեղացիներն աղէտ ալ պար
կեշտ և աշխատասէր ըլլալով , բարո
յականի և սեպհականութեան թըշ
նամեաց նպատաւոր քուէ չեն հա
մարձակիր տալ , վստն զի լաւ դիւե
ցէք , անոնք այնպէս կը կարծեն թէ
հասարակապետութիւնը կրնայ և ծու
լութեան զոհ եղալ . այդ մէկ քանի
անձանց վրայ կ'այացեալ է , որքա
րեկարգութիւնը սիրող մարդոց և
սեպհականութեան դէմ ամենէն ան
հեթեթ ամենէն դժնդակ սպառնալ
եօք կը խօսին համարձակ :

Հասարակապետական մասն խելքէ
մտքէ դուրս և իւր ցաւալի հետեւ
թեամբն է այսօր մեզ փնտրող սխա
րանք մը գործած է , իրեն մէջ ընդու
նելով այդ անհայտ մարդիկը որոնք
իրենց բռնութիւններովն ու ծայրա
յեղութիւններովն իրենց իրերէ պաշտ
պանելու դատը մեծ վտանգի մէջ
կը ձգեն , ժամանակ է , բուն ժամա
նակն է , առաջ , անոնց հետ որ և
իցէ հաղորդակցութիւն կտրուի , ի բաց
հանում դանդաղ մը մէջէն , մերժեմը
դանոնք , մեր եղբայրները չեն նոքա :
Չթողումք որ հասարակապետական տ
նուն իրենց վրայ իբր զարդ առնուն .
այդ անունը անոնք կ'անպատուեն ,
և կ'ազարտեն :

«Հասարակապետական» բառը ,
պարկեշտ , աշխատասէր , ճշմարտու
թիւնն ու յառաջդիմութիւնն ան

խնջ հետադրող , այլ անկարգու
թեան և բռնութեան թշնամի կը նը
շանակէ : Չվտարահիմք ուրեմն այդ
պառապող կանչող դիւահարներուն ,
այն անպիտոններուն որ հասարակա
պետութեան մէջ իրենց վատ կիրքե
րը գոհացնելու առիթը կը փնտռեն :
«Ի՛նչ ատենէն , կ'ըսէր այդ յիմարե
րէն մէկը , այն գեղեցիկ դիւահար
ներուն այցելութիւն մը պիտի ընենք ,
և հրապարակին մէջ զլեռնաման բեմ
մը պիտի կանգնենք , այդ հարուստ
ները փոքրեկացիներու համար» : Այդ
գաղղիին խօսքերէն վախճալու չէ ,
պիտի ըսէք , հասարակապետութիւն
ընդ զանոնք լաւ կը դատէ :

Մի խաբուի՛ք , այդ խօսքերը սըր
ճարանի մը մէջ արտասանեց գաղղի
մարդ մը , որ ինքզինքը հա
սարակապետական կանուանէ , այլ
յեղափոխական մ'է : Երբ անգամ
մը խաբուելով զգուշացող և առու
շափ գէտ շացեալ մարդիկ զասնք
լսեն , հասարակապետութեան հա
մար այդ խօսքերը մահառիթ հար
ուածներ կ'ըլլան , մեր թշնամիները
զանոնք կ'առնեն կ'անցնին , կը կըրկ
են , կը մեծցնեն , և զրպարտութիւ
նըն ալ իրենց օգնական ունենալով ,
իրեն հրաշիկ գնդակներով կը հար
ուածեն Հասարակապետութիւնը որ
ուղիղն ըսելով , չկրնար այդ անպի
տան խօսքերուն համար պատասխա
նատու ըլլալ : Թող ուրեմն ուրեմն
այնպիսի անձերն որ իրեն պզգպի ե
ղած բաներուն պատասխանատուու
թիւնն իւր վրայ կը ձգեն , թող բարձ
րաձայն հռչակեն թէ հասարակապե
տական կառավարութիւնն բարեկար
գութիւնը , ընտանիքը և սեպհակա
նութիւնը պաշտպանող ամենէն գե
ղադանց կառավարութիւնն է , և զիւ
ղացին հասարակապետական ընելու
համար անոր տարիք ապացոյցները
«աշխատութեան» և «ճշմարիտ ազա
տութեան» վրայ հիմնելու է . և այն
ժամանակ Հասարակապետութիւնը
պիտի հաստատուի և թաղաւորական
ցեղերու չնչին խնդիրներն աղղին շա
հերէն առաջ չ'պիտի անցնին :

Ժ. Բ. Բ.

ԿՈՒՍՏԱՆԴՈՒՊՈԼԻՍ

Բէշ Մէլ կողմէ լրագրոյն Սէն
թէթերպուրիկ թղթակցը հետեւեա
լը կը գրէ :

«Օրումն լուրը կորչալով իշխանին
իր պաշտօնէն մատերս հրաժարելը կի
մացնէ , որ Ռուս ինքնակալի մը
կողմանէ իր մէկ հպատակին ընծայե
լի էն բարձր պատիւը տակաւին նոր
ընտանած է , — այսինքն Բարձր
տիտղոսը ընդունելով Մէլիցիցի օֆ , Սու
վարօֆ և Բաւարիայի պատուոյ ա
տիճանին բարձրացած է : Իշխանին ա
ռաւելութիւնը այլ ևս չ'պիտի թայլ

տայ իրեն արտաքին գործոց պաշտօ
նէի պարտաւորութիւնն ստանձնել ,
որն որ Ռուսիա իր Արեւելեան քաղա
քականութեան նոր տեսարանը մտած
ըլլալով , աւելի ծանր պիտի ըլլայ .
սակայն նորին վստմութիւնը , իբրեւ
զայտնութեան դիւանագիտի , յիշ
եալ պաշտօնէութեան վրայ տեսակ
մը ընդհանուր վերատեսչութեան պաշ
տօն պիտի գործածէ . Ի հարկէ մեծ
զգուշութիւն կայ յայտնի մը ընտ
րութեան գործոյն նկատմամբ , բայց
իրօք բաղդը Լոնտոնի գեղապան պա
րոն Պրինսֆի և Կոստանդնուպոլսոյ
գեղապան Ժէնէրալ Իկնաթ ինֆիլ . վրայ
կը դառնայ . առաջինը խաղաղու
թեան , իսկ երկրորդը պատերազմի
քաղաքականութեան պաշտպան կը
կարծուի :

Սակայն գրեթէ ստոյգ է , որ նոր
արտաքին գործոց պաշտօնէական , ով
որ ալ ըլլայ , չը պիտի ուղէ գործերն
վերի վրայ շըշէ , վերջեւ ոչ կ'այտն
է ոչ ալ կորչալով իշխանը կուսակց
քաղաքականութիւն մը սկսելու մի
տումն ունին : Առ այժմ պաշտօնական
շըշմաներու մէջ տեսնուած նշանը իւ
րուսիոյ համար վերջին աստիճան բա
րեկամութիւն կը խառնանայ և բոլոր
Սլավական միութեան միտումներն կը
քաջալերէ , Ռուսիոյ գլխաւոր լրա
դիրները , մինչև անգամ Մոսկով կա
ղէթի նման հակադրային թերթերն
ալ մէկտեղ , կը յայտնեն հիմայ թէ՛
Սլավական միութիւնը երազ մ'է և
թէ՛ եթէ Աւստրիոյ և Տաճկաստանի
Սլավ ցեղերը շնան գիրքեք օտարին
լուծեն աղաւաղու , Ռուսիոյ պարտքը
չը պիտի ըլլայ անոնց օգնել :

Կառավարութիւնը Սլավեան միու
թեան վրայօք ինչ որ կը խորհի դը
րեթէ անցեալ օր երկու բարձր պաշ
տօնակալաց կողմանէ Սլավեան ընկե
րութեան նախագահին հետ եղած խօ
սակցութեան մը մէջ արձակ կերպով
յայտնուեցաւ : Վերջինը (նախագահը)
Սլավական միութեան գաղափարները
ջերթերու և ուրիշ Սլավ ժողովրդոց
մէջ տարածելու համար Գոսիթէին
կողմանէ ձեռք առնուած մէկ քանի
միջոցները նկարագրելու ատեն , պաշ
տօնակալներէն մէկն այսպէս ըսաւ .
«Երկուստարդ , թողէ՛ք այդ խնդիրը ,
Սլավներն ոչ լաւ ճաշակ ունին , և ոչ
աղէկ հոտ» : Իր միւս ընկերն ալ այս
պէս յաւելցուց . «Չեմ կրնա ամենքն
ալ այսօր Գերմանացած են , և այդ
պատճառաւ զանոնք Ռուսական աղ
ղեցութեան տակ բերելու վարձ վոր
ձելը համաճարմոյն անօգուտ և վը
տանգաւոր պիտի ըլլայ» :

ՌՈՒՄԱՆԻՅԱ ԽՆԴԻՐԸ

Իբր թէ միացեալ Դանուբեան իշ
խանութեանց — Մոսկովիա և Ղա

լաքիս — վիճակը հաւանականաբար այնպէս կերելի թէ՛ Նորայտիկան տէրութեանը մէջ քիչ ժամանակէն նոր կնիւններ յառաջ պիտի բերեն, Այդ խիստ ծանծաղուցիկ կառավարութիւնը, ինչպէս որ բոլոր աշխարհ դիտել, խորամանկ պատերազմէն մեզ մնացած հրկուսկ մ'է, Միջազգային և վարչարարական ժամանակները ծանկատանի նա. հանգներն էին, որք որոշ տուրք մը վճարելով, Բ. Դրան և Կ. Պոլսոյ կողմանէ կարգուած Յոյն պաշտօնակալներու ձեռամբ կրկնապարտէին, Բը. նախկինը Ռուսական յեղինակը վերադարձին — հասարակօրէն, բայց ոչ ճիշդ կերպով, Գերմանացիներէն «վարաքս» կոչուելով, անուն մը որ առաջները կը թուի թէ նախին Յունացի դործածած «բարբարոս» բառին պէս, Գերմանացի անխորաբար օտարաց համար դործածած «վէլլէն» հոմանիշ բառէն տարբեր բան մը չէր նշանակէր։

Ասոնք Յոյն կրօնէ են, և կը խօսին լեզու մը, որ նոր իտալերէնին շատ նմանութիւն ունենալով, կը թուի թէ Թոսկեանի Հռոմայեցի դաղձակներուն միջոցաւ այն կողմերը սկիզբն առած և հաստատուած են, ինչպէս թուով դրեթէ և 1/2 միլիոն կը հաշուին և արեւելից են միւս երեք միլիոն Ռուսականացի, որք Ավստրոլոյ սահմանաց մէջ Գերման և Մակեդոն դերագաւթեթեան տակ անհանգիստ կը բռնակին։

Ասոնք վեհապետ մ'ունին — բրէնս Շարլը տը Հոնէնցօլէրն Միկմարինճէնորուն չար աստղը ասկից չորս տարի առաջ առաջնորդեց զինքն իրեն ընծայուած թագը ընդունելու, և որ յայնմ հետէ յայտարար հաղիւ ժամ մը խաղաղութիւն վայելած ունի։

Այս դժբաղդ միապետին պատահած վերջին խառնակութիւնը, նորա մայրաքաղաքին Պուդրէչի մէջ գրաւուած հասարակութեան կողմանէ, բնակիչ և այցելու Գերմանացիք վերայ եղած աստատմական և բռնական մէկ յարձակումէն յառաջ եկաւ, երբ այս վերջինները իրենց ազդին Գաղիոյ մէջ ըրած յաղթութիւնները կը տօնէին, Այս դէպքին մէջ շատ զարմանալու բան մը չկար, ոչ ալ արդարեւ ազդային կարեւորութիւն մ'ունէր։

Ռուսականացիք իրօք քաղաքական ցոյցք մը չընէին ոչ ալ որ և կից կարեւորութիւն մը պիտի ունենար եթէ ընէին, Անի սոսկապէս կողմնակցութեան կռիւ մ'էր, ինչպէս որ Անգղիացիք դարձան մը մէջ նմանօրինակ առթիւ մը կրնայ տեղի ունենալ։

Պայանները — ապրիլի 1-ին, այսպէս կը կոչուին, այնպիսի ժողովուրդէ մը կը բաղկանան, որք կէս դարէ՛ի վեր մեծ շահիւ բարիքի ամէն տեսակ նորա ձեռքէն ելանք նմանած են, Գերմանացիք ժողովուրդեան հաճելի չէին, ԳԵԼԼիստորաբար որովհետեւ Աւստրոլոյ համառօտ Ռուսականացիք հին ատենները Գերմանացիք հապտակած և անոնց ձեռքով կառավարուած էին, և այս պատճառաւ կ'ատէին զԳերմանացիս և անապաղայն այս պատճառներուն համար էր, որ նոյն իսկ իրենց բնութեամբ օտար կառավարչին քաղաքացիներուն վրայ, սահմանադրական երկրի մը խուճանին գործը տեղի ունեցաւ, Սակայն այս միջոց երկրին ընդհանուր վիճակէն և ժողովուրդեան բնաւորութենէն յառաջ եկած ուրիշ վիշտերու հետ միանալով, դժբաղդ իշխանին ողբայն ներդրած էր, որ զառաջին իր հրաժարելու դիտարարութիւնն ունենալը ծանոց, յետոյ զի

շաւ ժամանակ մը իր ժողովուրդեան հետ հաշտուելու և հիմա կ'երեւի թէ վերջապէս իր նախնի որոշմանը դառնալու միտում ունի, Եթէ իշխան իր այս խնամուած դիտարարութեանը վերայ պնդէ, որ իսկ պիտի ըլլամք, բայց իր դիտարարութեան գործադրութիւնը լաւ տէրութիւններն անգամ մ'աղաւանդուած դժուարութեանց պիտի մատնէ։

Ռուսական 1857 յունվար 24 ին Գաղղիոյ, Բրուսիոյ, Աւստրոլոյ, Մեծին Բրիտանիոյ, Իտալիոյ, Բուսիոյ և Տաճկաստանի հաւաքական, երախտաւորութեանը տակ մէկ իշխանապետութիւն եղաւ, և ըստ այնմ 12 տարի, միայն Բ. Դրան գերիշխանութիւնը ճանաչաւ պայմանաւ, իրեն անկախ կառավարութիւն պատուաւոր չըլլան մը խնեցաւ։

Գուրա իշխանը, որ արդէն Միջազգայիններէն ընտրուած էր, նոյն օրը վաղաքակցիներէն նաեւ ընտրուեցաւ, Երկու նահանգացի մէջ եղած միութիւնը աւելի բերան անձնական էր միայն, բայց 1862 ին ոչ առանց մեծ խառնակութեանց, օրինաւոր և գործնական միութեան փոխուեցաւ, Ալեքսանդր ճոն Աւալին, որ հիմա Գուրա կոչեց զինքը, 1858 ի Փարիզի Գաղապարով քաղաքին տրուած Պեճիքական Սահմանադրութիւն մը իր գործը ընելու պարտաւորեալ էր, Գաղապարական այս անապարծութիւնը ազդին պիտիոյն համար մինչև որ անտիճան կըրցաւ գործադրուել, սոյն կարծեցեալ ազդին բազմացուցիչ տարբերքները զննող մը ըստ կրնայ դատուել, Հոս կը գտնուին մէկ քանի հազար Պոյարներ կամ աշխուժաններ (որք հին ընկերակալութեան պերճութիւնը չունին) որովհետեւ ասոնք ալ Յիւնիցի այն Յոյն ընտանիքները կը ներկայացնեն որք վերելք Տաճկական գետնի վրայ հարուստ ըլլին) քաղաքներուն մէջ վաճառք ծախող մէկ քանի Գերմանացիք և Հրեայներ, Յոյն եկեղեցւոյ վարդապետներու ասանջական մը որ ընդարձակ գետնի տէր է, երկու զըլխաւոր քաղաքացի ժողովուրդք, և հինգ միլիոն խիստ աղքատ և թերեւս Եւրոպայի մէջ էն տղէտ եղող դիւղացի ժողովուրդք մը, Գուրի յատկութիւն բնաւ չիկայ կրնէ Գերմանացի լուրջ մատենագիր մը, Ասոր հետեւեալք սա եղաւ որ, ինչպէս կարելի է նախատեսել, ծերակուսի գրութեան վրայ հիմնուել կառավարութիւնը իր բոլոր ուժերով եւսմը պայթեցաւ, անհամար պաշտօններ երեւան ելան, որոնց ամէնքն ալ (դատաւորաց պաշտօններն ալ իմաստին) Պաշտօնէից հրամանացը ենթակայ գտնուելով, անորոշ եկամուտով մը կ'ապրէին, Գուրան եթէ տարուան իշխանութեան ժամանակ 20 էն աւելի պաշտօնէի իրենց երեսն էրան ու ինչպէս, իւրաքանչիւր քառամեայ պարտաւորութիւն մը հատուցանելով, Գուրա 1862 ին «հակադեցական» խորհրդարանի մը օժանդակութեամբ վտարել յեղափոխութիւն մը հանեց, և ասով երկու դաւառաց միացումը զլուխ հանելով Պուրբէն անոնց մայրաքաղաք ըրաւ։

Մնացածը Էսթր

ԵՐԻՐԱՅԻ ՆԱԽԱՍԱՐԳԵՐԸ

Գերմանիոյ ծովային գործոց տեսչութիւնը Եւրոպական նաւատորմիցներուն վրայ այս անգամ հետեւեալ տեղեկութիւնները հրատարակած է։

Անգղիա ունի 630 նաւ, Գաղղիա 362 շոգենաւ, 100 առաւտարու նաւ

1834 թնդանօթով և 91,338 ձիւ զորութեամբ, Հոյսնտոն 67 շոգենաւ, 64 առաւտարու նաւ, 1,303 թնդանօթով, Բորթուկալ 5 շոգենաւ, 23 առաւտարու նաւ, 366 թնդանօթով, Սպանիա 74 շոգենաւ, 48 առաւտարու նաւ, 1000 թնդանօթով և 26,716 ձիւ զորութեամբ, Աւստրիա 53 շոգենաւ և 164 առաւտարու նաւ, Տաճկաստան, 91 շոգենաւ, 94 առաւտարու նաւ, 2370 թնդանօթով, Ռուսիա, բաց ի Լոնդոնի լրագրի մը լրոյն համեմատ Ազախու ծովուն մէջ ունեցած 30 կտոր ընտիր Մոնիթօրներէն, ունի 257 շոգենաւ, 437 առաւտարու նաւ, 2800 թնդանօթով, Շուէտ և Նորվեգիա 53 շոգենաւ, 256 առաւտարու նաւ, 1323 թնդանօթով, և Տանիմարգ 31 շոգենաւ 58 առաւտարու 155 թնդանօթով։

Բրուսիոյ մէջ Նունքէրներուն (պատանի) խումբը Եւրոպայի մէջ նորանոր քաղաքներէն ընտրուելով մտածէ արդէն Պեճիքական Միջազգային խումբի մէջ յօդուածին մէջ կ'ընէ։

Ինչ որ ալ ըլլայ, չնոսանք թըշնամի Անգղիան, Նա տակաւին կտոր մը Գերմանական երկրի ունի, Հէլիկոյանտ կղզին, Պալմիր կտոր մ'է յիւրախ, բայց դարձեալ մեղի համար ամօթ է ուրիշին ձեռքն ըլլալը, Տուէր Հէլիկոյանտը։

Գըլ լրագրին խաղաղութեան մէջ կը հետեւաւ երկու թիւնը կը պատմէ, որ քաղաքական պատերազմին ինչ ըլլալը կը յայտնէ։

Տեսայ, կ'ընէ, ինչո՞ք մարդ մը որ այս վերջին տասնէ հինգ ամսի մէջ ծերացի էր, տասնէ հինգ տարի ալ ապրածի պէս, և լալով ինձ կ'ընէ։

— Հասկցե՛ք իմ վիշտս, Երեք որդի ունիմ, երկու կրտսերները վերային բանակին մէջն են, անդրանի կը Փարիզի ազդային պահապան դօրաց մէջ գնա՞նք։

Եւ կը սարսափիմ մտածելով որ այս երկու վերջիններն սպաննող գընտակ մը թերեւ պիտի ենէ առաջնայն նետած թնդանօթին բերնէն։

Թոյնը իմ վիճակիցը Փարիզի Գերմանական (Մոն-ար-Պիէթէ) մէջ ըրած մէկ այցելութիւնը կը պատմէ, Հոն գրաւի գրուած տետրէն 100,000 գրպանի ժամացոյց և 25,000 ճօճանակաւոր ժամացոյց, 2,000 ձեռնացոյց (լոռիէթ), 2,300 տապաստակ, և 1,500 մկրատ, Այդ բոլոր թշուառութեանց տարատանադրման մէջ, աղամանդակաւ զարդեր կը տեսնուին, զոր իրենց տէրերը ժամանակաւ կ'երթան ինչ ետ կ'առնէին, Թիւրքիի պարահանդէսներուն մէջ անոնցմով ինքզինքնին զարդարելու համար, և հետեւեալ տաւաճողուն գործերով կը տանէին գրաւի դնելու, Նոյնպէս նաեւ հիւսիսներէն, քաղաքներ և գեղեցիկ ճաճանչաւ խաղաղութեան (փոթէթ) թաղիկներէն, Գրաւատան մէջ տասն և ութ տարեկէ ի վեր պահ գրուած հովանոց մը կայ, որուն տէրը արժէքին շահը տմեն ատեն ճշդիւ վճարած է։

Պըրանտին Էսթր լրագրոյն մէջ կը կարգաւորէ։

«Մօտերս Զուիցերիլի մէջ ճանապարհորդող մեր հայրենակիցներէն մէկը Քենեւայի մէջ ակնատես եղած է Մարեշալ Պալմին դաւառեալը, Մեծի գիցողը իր թերմօրութեամբ մեծ տուր մեծցուցեր էր, պարզ տաւառով (փալթօ) մը հաղեր էր, իր թէ ինքնին ընանք անօթ ընելու համար։

Հետեւ ալ երկու լրագրի մէջ մտնող ինչ ունէր, ինչպէս ի հարկէ ունենալու են կայսրութեան բոլոր արքայականները։

Այս գրուածութեանց հակառակ, նախկին մարեշալը ճիշէվրայի հասարակապետութենէն մեծ պատուով, ճիշդ բառն ըսենք զայրացմամբ ընդունուեցաւ, զինքը սպաննելու խօսք կը լար, Զգիտեմք որուն պաշտպանութեամբ կըրցաւ արժեք, Տակաւին կ'ապրի արդեօք, այս պատմութիւնը ընդը համարձակիր պնդելու։

«Նա զետեղուած է եղեր ճինեւայի զխաւոր պանդոններէն մէկուն մէջ, իւր երկու լրտեսներուն հետ պատահ ժամանակին սպաննելով որ քանդակէն պէս «այնպիսի արժանապատուութեամբ գործ մը» անսէ «որ պարտու պտուղանք ընդունելութիւն պիտի գտնէ»։

Ռարէլ լրագիրը կ'ընէ, Սուա է այն խօսքը թէ Լուի Պլան գիտաւորութիւն ունի եղեր Անգլային ժողովէն խնդրէ որ Պ. Թիէրը երկու տարուան համար հասարակապետութեան նախագահ անուանէ։

Լուի Պլան ինչ իսկ այս խօսքին սուտ ըլլալն յայտնած է մօտեւոր։

Վերոյիցի Կոլուս լրագիրը Հասարակապետութեան թնդանօթներն այսպէս կը թուէ։

Երեսուն և ինն շոգենա թնդանօթ, հարիւր տասներկու հեռակ 12 նոց թնդանօթ, յիսուն երեք 16 նոց, քըստան ինն հեռակ, 4 նոց թնդանօթ, երկու հարիւր վեց հատ 7 նոց և հարիւր ութսուն ու մէկ միլիոնիցէ ոչ (պատերազմի տեսչութեան հրատարակած պաշտօնական թուումն)։

ԹԵԼԵԿՐԱԳՐԱՅԻՆ

Բարիկ 27 ապրիլ, Էմիլիէթէ պիտի այստ օրան մտնելու տարի առէ մտնելու օրանապատար, Այդպէս, հիւրանքի մը առջինէ զարը մէկուս պիտի մուգակէ իմ մէջտէ տիրէր։

Յրանմանօր, դան տեղիւրէնին պիտի խիճամ վերմէք ինչ թիւն ճիշտի պարտաւորը գալէ իր թաղապարը իւր իրենէ վաղ խոսէք պէտք իսկ իւր թիւն առջինէ անկիւ գալուս ամառը հալած, ընտրել տարի գօմին անաւ մէկ իրենէ գործը հարեմք իսկ ձեռք տիրէ չաթթա կեպիլ իրենէ տարի, ընտրելու ինչ Մ. Թիէրէ մուգակէ իւր ինչին նաւի հաթ իսկ իւրէր։

Թուրք 28 ապրիլ, Տախիլ ճիշտի գալէ թաղապարը պիտի զորապար գալուս իմ տիրէ։

Վերայ 23 ապրիլ, Թիւրք գալէ զորապար պիտի մուգակէ օրիւն տար, Այդպէս Մոն-Վալէրինէն իւրենէ իմ տիրէ թօք օրիւն ինչին տեղիւր իմ մէջտէ տիրէր։

Պուստ դաւադարութեան Գոմիւնիթին թէլեֆաթը 9000 մէկ թաղապարէ պալիւ օրուր։

Պըրին 28 ապրիլ, Բրէնս տը Պիլմարք, Բարիլին Գոմիւնիէն, Մոն, Տարաւա ինչ թիւն իմ տիրէ պիտի մուգակէ ինչին տար, Այդպէս Մոն-Վալէրինէն իւրենէ իմ տիրէ թօք օրիւն ինչին տեղիւր իմ մէջտէ տիրէր։

Պուստ դաւադարութեան Գոմիւնիթին թէլեֆաթը 9000 մէկ թաղապարէ պալիւ օրուր։

Վերայ 28 ապրիլ, Բրէնս տը Պիլմարք, Բարիլին Գոմիւնիէն, Մոն, Տարաւա ինչ թիւն իմ տիրէ պիտի մուգակէ ինչին տար, Այդպէս Մոն-Վալէրինէն իւրենէ իմ տիրէ թօք օրիւն ինչին տեղիւր իմ մէջտէ տիրէր։

Պուստ դաւադարութեան Գոմիւնիթին թէլեֆաթը 9000 մէկ թաղապարէ պալիւ օրուր։

Վերայ 28 ապրիլ, Բրէնս տը Պիլմարք, Բարիլին Գոմիւնիէն, Մոն, Տարաւա ինչ թիւն իմ տիրէ պիտի մուգակէ ինչին տար, Այդպէս Մոն-Վալէրինէն իւրենէ իմ տիրէ թօք օրիւն ինչին տեղիւր իմ մէջտէ տիրէր։

